

lään toisistaan, eikä niitä nähdä sinä yhtenäisenä jatkumona, jonka ne muodostavat. Tosiasia on se, että paperisen julkaisun osuus myytävistä julkaisuista pienenee jatkuvasti. Eräpäivän mukaan mm. Amazon-verkkokirjakaupassa sähköisten julkaisujen myynti on jo ohittanut paperijulkaisujen myyntin. Nyt – vuonna 2011 – pitäisi olla jo pitkällä monikanavajulkaisemisen kehittämisen tiellä, mutta rakennemuutos ei

onnistu, jos ei ymmärretä, millainen julkaisemisen kenttä on ja mihin suuntaan se on kehittymässä. On vaikea ihan oikeasti kehittää sähköisen julkaisemisen muotoja, jos eletään maailmassa, jossa julkaisemisen vaihtoehdot ovat maksullinen, paperinen kirja ja ilmainen, PC:n selaimella luettava verkkosivu. Muutoshalu tai sen puute ei suinkaan ole (ainakaan aina) avaintekijä, tarvittaisiin ennen kaikkea visioita ja uskallusta.

Olisi oltava edellä aikaansa, jotta pystyttäisiin tarjoamaan asiakkaalle sitä, mitä he haluavat – silloin kun he huomavat haluavansa sitä. ”Maailma muuttui jo, Eskoseni.”

”Nuorkirjastolaisten” ajatusten herättely ei pääty kirjan viimeiseen sivuun. Kirjoittajajoukko pitää Voimasanoja-bloigia, jossa kirjan aloittamaa keskustelua jatketaan (www.voimasanoja.fi/blogi/).

Via dolorosa

ULLA VIERTOLA

Kari Hotakaisen uusin teos kuvaillee raamatullisin sanankääntein nykykapitalismia, jonka maailmassa ”ostetaan ja myydään, uskotaan ja luotetaan, määritellään luoton hinta ja uskon arvo”. Totisesti: jos teillä olisi uskoa edes sinapinsiemen verran, te voisitte sanoa tälle vuorelle: siirry täältä tuonne, ja se siirtyisi (Matt. 17:20). Nämä Jeesuksen sanat kuvastavat yhtä hyvin sekä osakemarkkinoiden vahvaa tulevaisuudenuskoa että investointipankkiiri Jukka Hopeaniemen kohdistuvia vaatimuksia. Hopeaniemi, Hotakaisen teoksen päähahmo, on jo pitkään pyörinyt markkinoiden mukana ja itsekin pyörittänyt niitä, mutta nykyään mikään ei enää riitä. Pelkkä vuori on nykyään liian pieni haaste, nyt pitäisi jo pystyä liikuttamaan kokonaisia mantereita.

Vuorista puheen ollen, ainakin yhden sellaisen Hopeaniemi tahtois siirtää tai ainakin

vaientaa. Muuan islantilainen tulivuori on purkautunut varoittamatta, ilman mitään edeltäviä neuvotteluja tai sopimuksia. Mahtavan luonnonvoiman omavaltaisesta käytöksestä koituu häiriöitä tärkeää sosiaalista todellisuutta elävälle rahamaailmalle. Hopeaniemi on vetäytynyt Lappiin keräämään voimia ennen erästä tärkeää koitosta, mutta yhtäkkiä hän ei pääse nopeasti ja mukavasti lentämään sieltä pois. Rahvaan kuluneuvoilla Hopeaniemi ei voi matkustaa, sillä väärin käyttäytyvät, pahanhajuiset köyhät kiduttavat kulturalisikka suussa syntyntyttä miestä jo pelkällä läsnäolollaan. Onneksi Hopeaniemellä on hankalissa tilanteissa aina turvanaan raha. Sillä hän nytkin pystyy taivuttamaan isänsä entisen, jo eläkkeellä olevan autonkuljettajan vielä yhdelle matkalle halki Suomen. Matkasta tulee oikea elämäntie, sillä konkreettisten paikko-

Kari Hotakainen
Jumalan sana
Siltala, 2011

jen sijasta se enimmäkseen kulkee sekä kuljettajan että kyytiläisen oman mielen sisällä unina, muistoina ja ajatuksina. Hopeaniemi matkustaa mukavasti loistoauton takapenkillä, mutta liikkuu sittenkin enemmän ajassa kuin tilassa.

Kirjan henkilöhahmojen suppea määrä ei muodostu puutteeksi, sillä Hotakaisen rönsyilevä kieli ja moniin maailmoihiin leviävä kerronta vaativat tilaa ja täyttävät sen. Tarinan ydinkolmikon muodostavat vain Jukka Hopeaniemi itse, hänen isävaimaansa Uljas eli Ukko ja autonkuljettaja Armas Kallio. Television aamulähteyksen vetäjä, toimittaja Leena Kontiolahti häärii taustalla omaan mediahahmoonsa eksyneenä, säälitettävänä olentona. Sitkeydellä ja oveluudella Kontiolahti on kui-

tenkin onnistunut houkuttelemaan Hopeaniemen mukaan television suoraan lähetykseen, jota suojakilpensä takana kyyristelevä rahamaailman ritari ehkä syystäkin pelkää. Tarinan toinen nainen, Armas Kallion tytär Saara, on Kontiolahden tapaan kovin syyllinen ja syntinen. Nämä kaksi Magdalan Mariaa liikkuvat etäällä tekstin rajamailla, sillä keskiössä ovat vain Jukka ja Ukko, Isä ja Poika. Protestanttinen kristinusko ei tunnusta naispuolista jumaluutta, joten tuntuu ymmärrettävältä, ettei vaimoilla ja äideillä ole tarinassa juuri mitään roolia.

Ukko Hopeaniemi teki aikanaan mahtavaa bisnestä idänkaupassa, mutta hän ei tahtonut uhrata sille ainoaa poikaansa. Ukko ei tehnyt pojastaan firman jatkajaa, ei työntänyt tätä samaan kuumana pyörivään kivausrumpuun, joka oli kiskonut isästä irti kaikki mehut runsaasta kustuksesta huolimatta. Poika on joutunut tekemään itsensä itse, ja samalla hänen oli pakko uhrata isänsä. Kun pojasta määrätietoisella työllä tuli uusliberalistisen rahamaailman rikas ja vaikutusvaltainen toimija, isä kutistui vanhanaikaisen sääntelytalouden suojissa kuin vahingossa menestyneeksi juopporasukaksi. Kun Hopeaniemi paisattellee päivää temppelin harjalla, hän joutuu myös sietämään jatkuvaa julkisuuden painetta ja niitä kohtuuttomia odotuksia, joita toisten yläpuolelle asettuvaan ihmiseen kohdistetaan. Pojan voima ja valta on suurempi kuin isän, eikä sen säilyttämiseen enää riitä vain se, että tottelee Kekkosta ja jaksaa itänaapurin seuraksi ryypätä kunnolla.

Nykyaikainen kapitalismi on Jukka Hopeaniemelle ainoa oi-

kea uskonto. Hän on lahkon-sa kunnioitettu ylipappi, jonka pyhiä sanoja saman uskon alemmat palvelijat hartaina poimivat talteen talouslehtien sivuilta. Ylipappina Hopeaniemellä on mielestään oikeus tuomita pakanat ja epäjumalanpalvelijat, jotka tahallaan käyttäytyvät väärin. Hän ei voi hyväksyä oikean uskon katveessa sinnitteleviä loisia, jotka kiskovat suurta palkkaa matalan vastuun työstä ja käyttävät hyväseen kapitalismin lieveilmiönä esiintyvää hyvinvointivaltiota. Hopeaniemen tuntema moraalinen närkästys tuo mieleen Max Weberin mietteet teoksessa Protestanttinen etiikka ja kapitalismin henki. Jo sata vuotta sitten Weber kuvaili nykyaikaista kapitalismia valtavaksi kosmokseksi. Yksilö syntyy sisälle tuohon kosmokseen ja pitää sitä muuttumattomana tilana, jossa on elettävä vailla mitään varteenotettavia vaihtoehtoja. Hartaalle uskovaiselle Jumala on samanlainen ehdoton ajattelun ja toiminnan kokonaisuus. Jumalaa ei voi hylätä, muuttaa tai ohittaa joutumatta kadotukseen eli epävarmuuteen siitä, onko oma elämä ollenkaan hyvä ja oikea.

Usko Jumalaan tarjoaa taivaspaikan, mutta luottamus osake-markkinoihin lupailee paratiisia jo täällä maan päällä. Hotakaisen sanoin me kuitenkin pelkäämme sitä, mitä ei voi nähdä. Yhtä näkymättömiä ovat molemmat, sekä Jumala että markkinavoimat, ja molemmat pitävät majaa jossakin tavallisen ihmisen yläpuolella, taivaassa tai suurten metropolien pilvenpiirtäjissä. Ylhäisen ja näkymättömän pelko on väistämätön, välttämätön, vaadittu ja oikeu-

tettu. Sekä Jumala että markkinavoimat voivat rangaista palvelijaansa karkottamalla tämän kasvojensa edestä. Rangaistus on pahimmillaan lopullinen, eikä synnintekijäksi valikoituneella ole enää mahdollisuutta palata lihapatojen ääreen. Hän on ehkä peruuttamattomasti menettänyt työnsä, säästönsä, omanarvontuntonsa ja unelmat hyvän työeläkkeen turvaamista, aurinkoisista vanhuudenpäivistä oman kesämökin rantalaiturilla.

Jumalan sana on alkupuoleltaan vaikeaselkoinen teos, joka käynnistyy kovin hitaasti. Vähitellen tarina kuitenkin muuttuu mielenkiintoisemmaksi, kun Hopeaniemen ja Armas Kallion automatka jatkuu kohti etelää ja televisiostudiota, Hopeaniemen omaa Golgataa. Monet medialynkkaukset todistanut lukija jännittää jo ennalta, miten ankaran paineen hapertama miesparka selviää suorassa lähetyksessä, kun häntä vastassa on rakkikoiran rooliin kiinni kasvanut, omassa elämässään turhautunut julkkistoimittaja. Hotakaisen tekstissä on paljon humoristisia piirteitä, mutta rankka aihe taltuttaa liian naurun. Tarina ei taivu edes kapitalismin parodiaksi, sillä Hotakaisen puheeksi ottamat asiat ovat liian vakavia. Parodia elää vain niin kauan kuin pikkuinen narri aavistaa kuninkaan vielä sietävän pilkkua ja jättävän hänet henkiin. Kun pyöveli tarttuu narria niskasta ja pörssikurssien otollisen kehittymisen kannalta välttämätön henkilöstöaneeraus siivooa ulos muutamia tuhansia työntekijöitä, vitsit ovat yhtäkkiä kovin vähissä. Silloin ei herja lennä eikä huumori kukoista.